

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (šeštoji kolegija) SPRENDIMAS

2021 m. rugsėjo 9 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – Paveldėjimas – Reglamentas (ES) Nr. 650/2012 – 6 straipsnio a punktas – Jurisdikcijos atsisakymas – 7 straipsnio a punktas – Jurisdikcija – Teismo, į kurį kreiptasi vėliau, atliekama kontrolė – 22 straipsnis – Taikytinos teisės pasirinkimas – 39 straipsnis – Tarpusavio pripažinimas – 83 straipsnio 4 dalis – Pereinamojo laikotarpio priemonės“

Byloje C-422/20

dėl *Oberlandesgericht Köln* (Kelno aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) 2020 m. rugpjūčio 28 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2020 m. rugsėjo 8 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

RK

prieš

CR

TEISINGUMO TEISMAS (šeštoji kolegija),

kuriį sudaro kolegijos pirmininkas L. Bay Larsen, teisėjai C. Toader (pranešėja) ir N. Jääskinen,

generalinis advokatas M. Szpunar,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- CR, atstovaujamos *Rechtsanwältin* I. Sommer,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos M. J. Ruiz Sánchez,
- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* E. Manzo,
- Europos Komisijos, atstovaujamos M. Heller ir M. Wilderspin,

* Proceso kalba: vokiečių.

susipažinęs su 2021 m. liepos 8 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 650/2012 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų paveldėjimo klausimais pripažinimo ir vykdymo bei autentiškų dokumentų paveldėjimo klausimais priėmimo ir vykdymo bei dėl Europos paveldėjimo pažymėjimo sukūrimo (OL L 201, 2012, p. 107, klaidų ištaisymai OL L 344, 2012, p. 3, ir OL L 60, 2013, p. 140; toliau – Reglamentas dėl paveldėjimo) 6 straipsnio a punkto, 7 straipsnio a punkto, 22 straipsnio ir 83 straipsnio 4 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant RK ir CR ginčą dėl CR prašymo išduoti nacionalinį paveldėjimo pažymėjimą ir Europos paveldėjimo pažymėjimą teisės liudijimą po sutuoktinio mirties.

Teisinis pagrindas

- 3 Reglamento dėl paveldėjimo 27 ir 59 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:
„(27) šio reglamento taisyklės parengtos siekiant užtikrinti, kad paveldėjimo klausimus nagrinėjanti institucija dauguma atvejų taikytų savo teisę. Todėl šiame reglamente numatyti keli mechanizmai, kurie būtų taikomi tais atvejais, kai palikėjas savo palikimui reglamentuoti buvo pasirinkęs valstybės narės, kurios piliečiu jis buvo, teisę;
<...>
(59) atsižvelgiant į šio reglamento bendrąjį tikslą – užtikrinti valstybėse narėse priimtų teismo sprendimų paveldėjimo klausimais tarpusavio pripažinimą <...>, šiame reglamente turėtų būti nustatytos teismo sprendimų pripažinimo, vykdytinumo ir vykdymo taisyklės <...>“
- 4 Reglamento dėl paveldėjimo 3 straipsnio „Terminų apibrėžtys“ 1 dalyje nustatyta:
„Šiame reglamente:
<...>
g) teismo sprendimas – valstybės narės teismo priimtas sprendimas paveldėjimo byloje, neatsižvelgiant į tai, kaip tas sprendimas gali būti įvardijamas, įskaitant teismo pareigūno sprendimą dėl teismo proceso išlaidų nustatymo;
<...>“
- 5 Šio reglamento 4 straipsnyje „Bendroji jurisdikcija“ numatyta:
„Jurisdikciją priimti sprendimą dėl viso palikimo paveldėjimo turi tos valstybės narės, kurioje mirties dieną buvo palikėjo įprastinė gyvenamoji vieta, teismai.“

- 6 Minėto reglamento 6 straipsnyje „Jurisdikcijos atsisakymas teisės pasirinkimo atveju“ nustatyta:
- „Jei palikėjo pasirinkta teisė jo palikimui reglamentuoti pagal 22 straipsnį yra valstybės narės teisė, teismas, į kurį kreiptasi pagal 4 arba 10 straipsnį:
- a) gali vienos iš proceso šalių prašymu atsisakyti jurisdikcijos, jeigu jis mano, kad valstybės narės, kurios teisė pasirinkta, teismai labiau tinka sprendimui dėl paveldėjimo priimti, atsižvelgiant į praktines paveldėjimo aplinkybes, pavyzdžiui, šalių įprastinę gyvenamąją vietą ir turto buvimo vietą; arba <...>
- <...>“
- 7 To paties reglamento 7 straipsnio „Jurisdikcija teisės pasirinkimo atveju“ a punkte numatyta:
- „Valstybės narės, kurios teisę pagal 22 straipsnį pasirinko palikėjas, teismai turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl paveldėjimo, jei:
- a) teismas, į kurį buvo kreiptasi anksčiau, atsisakė jurisdikcijos toje pačioje byloje pagal 6 straipsnį;
- <...>“
- 8 Reglamento dėl paveldėjimo 10 straipsnis „Subsidiari jurisdikcija“ išdėstytas taip:
- „1. Jei palikėjo mirties dieną jo įprastinė gyvenamoji vieta nėra vienoje iš valstybių narių, valstybės narės, kurioje yra palikimo turtas, teismai vis dėlto turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl viso palikimo paveldėjimo, jei:
- a) mirties dieną palikėjas turėjo tos valstybės narės pilietybę; arba, neįvykdžius šios sąlygos,
- b) ankstesnė palikėjo įprastinė gyvenamoji vieta buvo toje valstybėje narėje su sąlyga, kad kreipimosi į teismą metu nuo įprastinės gyvenamosios vietos pasikeitimo yra praėjęs ne ilgesnis kaip penkerių metų laikotarpis.
2. Jei nė vienas valstybės narės teismas neturi jurisdikcijos pagal 1 dalį, valstybės narės, kurioje yra palikimo turtas, teismai vis dėlto turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl to turto.“
- 9 To paties reglamento 22 straipsnio „Teisės pasirinkimas“ 1 ir 2 dalyse nustatyta:
- „1. Asmuo gali pasirinkti, kad jo visą palikimą reglamentuojanti teisė būtų valstybės, kurios pilietybę jis turi pasirinkimo metu arba mirties dieną, teisė.
- Asmuo, turintis kelias pilietybes, gali pasirinkti bet kurios iš valstybių, kurios pilietybę jis turi pasirinkimo metu arba mirties dieną, teisę.
2. Teisės pasirinkimas išreiškiamas pareiškime, pateikiamame pareiškiant paskutinę valią dėl turto palikimo, arba parodomas tokios paskutinės valios sąlygomis.“
- 10 Reglamento dėl paveldėjimo IV skyrių „Teismo sprendimų pripažinimas, vykdytinumas ir vykdymas“ sudaro 39–58 straipsniai.

- 11 Šio reglamento 39 straipsnio „Pripažinimas“ 1 dalyje numatyta:
„Vienoje valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas turi būti pripažintas kitose valstybėse narėse nereikalaujant pradėti kokio nors specialaus proceso.“
- 12 Minėto reglamento 40 straipsnyje „Atsisakymo pripažinti pagrindai“ nustatyta:
„Teismo sprendimas nepripažįstamas:
a) jei toks pripažinimas akivaizdžiai prieštarauja valstybės narės, kurioje siekiama jį pripažinti, viešajai tvarkai (*ordre public*);
b) kai jis priimtas atsakovui neatvykus į teismą, jei atsakovui dokumentas, kuriuo pradedamas procesas, arba lygiavertis dokumentas nebuvo įteiktas laiku ir tokiu būdu, kad jis galėtų pasirengti gynybai, išskyrus atvejus, kai atsakovas nepradėjo proceso teismo sprendimui užginčyti tada, kai buvo įmanoma tą padaryti;
c) jei jis nesuderinamas su valstybėje narėje, kurioje prašoma jį pripažinti, priimtu teismo sprendimu procese tarp tų pačių šalių;
d) jei jis yra nesuderinamas su ankstesniu teismo sprendimu, priimtu kitoje valstybėje narėje arba trečiojoje valstybėje, procese dėl to paties ieškinio pagrindo tarp tų pačių šalių, su sąlyga, kad ankstesnis teismo sprendimas atitinka būtinas pripažinimo sąlygas valstybėje narėje, kurioje prašoma jį pripažinti.“
- 13 Reglamento dėl paveldėjimo 41 straipsnio „Peržiūros iš esmės draudimas“ numatyta:
„Jokiomis aplinkybėmis valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas negali būti peržiūrimas iš esmės.“
- 14 Šio reglamento 83 straipsnio „Pereinamojo laikotarpio nuostatos“ 1 ir 4 dalyse nurodyta:
„1. Šis reglamentas taikomas asmenų, mirusių 2015 m. rugpjūčio 17 d. ar vėlesnę dieną, palikimo paveldėjimui.
<...>
4. Jeigu iki 2015 m. rugpjūčio 17 d. paskutinės valios dėl turto palikimo pareiškimas surašomas pagal valstybės, kurią palikėjas galėjo pasirinkti pagal šį reglamentą, teisę, laikoma, kad šios valstybės teisė pasirinkta kaip paveldėjimui taikytina teisė.“
- 15 Minėto reglamento 84 straipsnyje išdėstyta:
„Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.
Jis taikomas nuo 2015 m. rugpjūčio 17 d., išskyrus 77 bei 78 straipsnius, kurie taikomi nuo 2014 m. lapkričio 16 d., ir 79, 80 bei 81 straipsnius, kurie taikomi nuo 2012 m. liepos 5 d. <...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 16 2017 m. kovo 9 d. mirus sutuoktiniui, Vokietijos piliečiui, CR pateikė prašymą *Amtsgericht Düren* (Diureno apylinkės teismas, Vokietija) išduoti nacionalinį paveldėjimo pažymėjimą ir Europos paveldėjimo pažymėjimą, remdamasi 1990 m. birželio 14 d. vokiečių kalba ranka surašytu testamentu; pagal jį abu sutuoktiniai vienas kitą paskyrė vieninteliais paveldėtojais.
- 17 Palikėjo brolis RK ginčijo Vokietijos teismo, turinčio priimti sprendimą dėl šio prašymo, jurisdikciją, grįsdamas tuo, kad mirties momentu paskutinė palikėjo įprastinė gyvenamoji vieta buvo Ispanijoje ir kad minėtame testamente nėra aiškiai pasirinkta Vokietijos teisė kaip visą palikimą reglamentuojanti teisė.
- 18 *Amtsgericht Düren* (Diureno apylinkės teismas, Vokietija) 2017 m. gruodžio 20 d. sprendimu nurodė, kad faktai, būtini prašomiems pažymėjimams išduoti, yra nustatyti.
- 19 Gavęs RK pateiktą apeliacinį skundą, *Oberlandesgericht Köln* (Kelno aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) 2018 m. liepos 4 d. nutartimi pripažino *Amtsgericht Düren* (Diureno apylinkės teismas, Vokietija) jurisdikcijos priimti sprendimą dėl prašymo nebuvimą motyvuodamas tuo, kad jurisdikciją turi tik Ispanijos teismai atsižvelgiant į palikėjo „įprastinės gyvenamosios vietos“ mirties dieną kriterijų, numatytą Reglamento dėl paveldėjimo 4 straipsnyje.
- 20 2019 m. balandžio 29 d. *Juzgado de Primera Instancia e Instrucción no 3 de Estepona* (Esteponos pirmosios instancijos ir tyrimo teismas Nr. 3, Ispanija), į kurį kreipėsi CR, nutartimi nutarė „atsakyti priimti sprendimą [šiam teisme nagrinėjamoje paveldėjimo byloje] dėl to, kad Vokietijos teismai labiau tinka sprendimui dėl paveldėjimo priimti, ir dėl tokių praktinių priežasčių kaip suinteresuotos šalies šioje byloje nuolatinės gyvenamosios vietos ir didžiosios palikimo dalies buvimo vietos“.
- 21 Pateikdama minėtą Ispanijos teismo nutartį, 2019 m. rugpjūčio 29 d. notaro patvirtintu dokumentu CR *Amtsgericht Düren* (Diureno apylinkės teismas) vėl pateikė prašymą išduoti nacionalinį paveldėjimo pažymėjimą ir Europos paveldėjimo pažymėjimą. 2020 m. vasario 19 d. nutartimi *Amtsgericht Düren* (Diureno apylinkės teismas) pripažino savo jurisdikciją priimti sprendimą dėl CR pateikto prašymo, tvirtindamas, kad Ispanijos teismo nutartis reiškia jurisdikcijos atsisakymą, kaip tai suprantama pagal Reglamento dėl paveldėjimo 6 straipsnio a punktą.
- 22 Tvirtindamas, kad daugelis motyvų prieštarauja tarptautinei Vokietijos teismų jurisdikcijai, RK apskundė *Amtsgericht Düren* (Diureno apylinkės teismas) nutartį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.
- 23 Minėtas teismas, remdamasis 2018 m. birželio 21 d. Sprendimu *Oberle* (C-20/17, EU:C:2018:485), išreiškė abejonių dėl tam tikrų Reglamento dėl paveldėjimo nuostatų taikymo ir aiškinimo.
- 24 Šiomis aplinkybėmis *Oberlandesgericht Köln* (Kelno aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar tam, kad būtų laikoma, jog teismas, į kurį buvo kreiptasi anksčiau, atsisakė jurisdikcijos pagal Reglamento [dėl paveldėjimo] 7 straipsnio a punktą, reikia, kad jis jurisdikcijos atsisakytų aiškiai, ar gali pakakti ir neaiškaus pareiškimo, kai jį aiškinant matyti, jog šis teismas jurisdikcijos atsisakė?

2. Ar valstybės narės teismas, kurio jurisdikcija kyla iš to, kad kitos valstybės narės teismas, į kurį buvo kreiptasi anksčiau, atsisakė jurisdikcijos, turi teisę tikrinti, ar buvo įvykdytos sąlygos, kuriomis teismas, į kurį buvo kreiptasi anksčiau, galėjo priimti sprendimą pagal Reglamento [dėl paveldėjimo] 6 straipsnio a punktą ir 7 straipsnio a punktą? Kokį saistomąjį poveikį turi teismo, į kurį buvo kreiptasi anksčiau, sprendimas?

Visų pirma:

- a) Ar valstybės narės teismas, kurio jurisdikcija kyla iš to, kad kitos valstybės narės teismas, į kurį buvo kreiptasi anksčiau, atsisakė jurisdikcijos, turi teisę tikrinti, ar palikėjas buvo pasirinkęs teisę pagal Reglamento [dėl paveldėjimo] 22 straipsnį ir ar jo pasirinkimas galioja?
 - b) Ar valstybės narės teismas, kurio jurisdikcija kyla iš to, kad kitos valstybės narės teismas, į kurį buvo kreiptasi anksčiau, atsisakė jurisdikcijos, turi teisę tikrinti, ar proceso šalis teismui, į kurį buvo kreiptasi anksčiau, pateikė prašymą dėl jurisdikcijos atsisakymo pagal Reglamento [dėl paveldėjimo] 6 straipsnio a punktą?
 - c) Ar valstybės narės teismas, kurio jurisdikcija kyla iš to, kad kitos valstybės narės teismas, į kurį buvo kreiptasi anksčiau, atsisakė jurisdikcijos, turi teisę tikrinti, ar teismas, į kurį buvo kreiptasi anksčiau, pagrįstai preziumavo, jog valstybės narės, kurios teisę buvo pasirinkęs palikėjas, teismai labiau tinka sprendimui paveldėjimo byloje priimti?
3. Ar Reglamento [dėl paveldėjimo] 6 straipsnio a punktas ir 7 straipsnio a punktas, kuriais suponuojamas teisės pasirinkimas „pagal 22 straipsnį“, taikytini ir tuomet, kai iki 2015 m. rugpjūčio 17 d. parengto testamentinės valios pareiškimo palikėjas aiškiai arba numanomai nepasirinko teisės, o paveldėjimui taikytina teisė gali būti nustatoma tik pagal Reglamento [dėl paveldėjimo] 83 straipsnio 4 dalį?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 25 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento dėl paveldėjimo 7 straipsnio a punktas turi būti aiškinamas taip, kad, siekiant nustatyti, ar buvo atsisakyta jurisdikcijos, kaip tai suprantama pagal to paties reglamento 6 straipsnio a punktą, valstybės narės, kurios teisę buvo pasirinkęs palikėjas, teismų naudai, būtina, kad teismas, į kurį buvo kreiptasi anksčiau, aiškiai atsisakytų jurisdikcijos.
- 26 Reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo abejonės šiuo klausimu susijusios su tuo, kad nagrinėjamu atveju Ispanijos teismas, į kurį buvo kreiptasi anksčiau, aiškiai neatsisakė savo jurisdikcijos.
- 27 Kaip savo rašytinėse pastabose pažymėjo Ispanijos vyriausybė, konstatuotina, kad Reglamento dėl paveldėjimo 6 straipsnio a punkto ir 7 straipsnio a punkto tekstas versijoje ispanų kalba skiriasi nuo kitų kalbinių versijų.
- 28 Reglamento dėl paveldėjimo 6 straipsnio a punkto versijoje ispanų kalba vartojamas žodžių junginys „abstenerse de conocer“, o šio reglamento 7 straipsnio a punkte – veiksmažodis „inhibirse“. Tačiau kitose šių nuostatų kalbinėse versijose vartojamos sąvokos, kuriomis aiškiai nurodomas jurisdikcijos atsisakymas. Pavyzdžiui, šių dviejų nuostatų versijoje vokiečių kalba

vartojama sąvoka „für unzuständig erklären“, anglų kalba – „decline jurisdiction“, prancūzų kalba – „décliner sa compétence“, italų kalba – „dichiarare la propria incompetenza“, o rumunų kalba – „decline competența“.

- 29 Nagrinėjamu atveju teismas, į kurį buvo kreiptasi anksčiau, taikė Reglamento dėl paveldėjimo 6 straipsnio a punkto versiją ispanų kalba ir pareiškė „atsisakymą priimti sprendimą“. Vis dėlto tai, kad šios nuostatos versijoje ispanų kalba vartojamos kitos sąvokos nei minėto reglamento 7 straipsnio a punkte ir kad Ispanijos teismas rėmėsi pirmosios iš šių nuostatų tekstu, neturi įtakos šiose nuostatose nurodyto jurisdikcijos atsisakymo galiojimui.
- 30 Šiuo klausimu pažymėtina, kad iš suformuotos jurisprudencijos matyti, jog Sąjungos teisės nuostatos turi būti aiškinamos ir taikomos vienodai, atsižvelgiant į visomis Europos Sąjungos kalbomis parengtas versijas. Taigi, esant įvairių kalbinių versijų neatitikimų, nagrinėjama nuostata turi būti aiškinama atsižvelgiant į bendrą teisės akto, kurio dalis ji yra, struktūrą ir tikslą (šiuo klausimu žr. 2020 m. spalio 8 d. Sprendimo *United Biscuits (Pensions Trustees) ir United Biscuits Pension Investments*, C-235/19, EU:C:2020:801, 46 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 31 Iš Reglamento dėl paveldėjimo 6 straipsnio a punkto formuluotės matyti, kad jurisdikcijos atsisakymas priklauso nuo kelių šioje nuostatoje išvardytų sąlygų įvykdymo ir grindžiamas teismo, į kurį anksčiau buvo kreiptasi dėl su paveldėjimu susijusių faktinių aplinkybių, vertinimu, siekiant nuspręsti, ar valstybės narės, kurios teisė pasirinkta pagal šio reglamento 22 straipsnį, teismai labiau tinka sprendimui dėl paveldėjimo priimti. Šia nuostata leidžiama užtikrinti, pirma, kad paveldėjimo klausimus nagrinėjanti institucija taikytų savo nacionalinę teisę, kaip nurodyta minėto reglamento 27 konstatuojamojoje dalyje, ir, antra, kad būtų pasiektas šio reglamento tikslas suteikti jurisdikciją teismams, kurie galėtų būti arčiau paveldėjimo šalių ar paveldimo turto.
- 32 Reglamento dėl paveldėjimo 7 straipsnio a punktas susijęs su valstybės narės, kurios teisė buvo pasirinkta, teismų jurisdikcija ir jame numatyta, kad šie teismai turi jurisdikciją, jei jų naudai buvo atsisakyta jurisdikcijos, kaip apibrėžta šio reglamento 6 straipsnio a punkte.
- 33 Nei Reglamento dėl paveldėjimo 6 straipsnio, nei jo 7 straipsnio formuluotėse nėra jokios nuorodos į sprendimo dėl teismo, į kurį buvo kreiptasi anksčiau, jurisdikcijos atsisakymo formą, taigi ir į tai, kad šis teismas turi pateikti aiškų pareiškimą šiuo klausimu, nors teisinga, kad teisinio saugumo principo laikymasis reiškia, jog toks jurisdikcijos atsisakymas yra aiškiai nurodytas minėto teismo, į kurį buvo kreiptasi anksčiau, pareiškime, kad būtų išvengta šio teismo ir teismo, kuris turėtų jurisdikciją pagal minėto reglamento 7 straipsnio a punktą, jurisdikcijos kolizijos.
- 34 Taigi aiškus jurisdikcijos atsisakymas nėra būtinas, jei, kaip yra pagrindinėje byloje, iš teismo, į kurį buvo kreiptasi anksčiau, atsisakymo priimti sprendimą, kaip tai suprantama pagal to paties reglamento 6 straipsnio a punktą, aiškiai matyti, kad jis atsisakė jurisdikcijos valstybės narės, kurios teisę pasirinko palikėjas, teismų naudai, nes, jo nuomone, šie teismai labiau tinka sprendimui dėl konkretaus paveldėjimo priimti.
- 35 Toks aiškinimas atitinka tikslą palengvinti galimybę kreiptis į teismą, užtikrinamą, be kita ko, teismo sprendimų tarpusavio pripažinimo principu, kuriuo grindžiamas Reglamento dėl paveldėjimo nuostatų taikymas, kuris įtvirtintas šio reglamento 39 straipsnyje ir kuriuo bendradarbiavimo civilinėse ir komercinėse bylose srityje siekiama sustiprinti supaprastintą ir

veiksmingą kolizinių normų, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo tarpvalstybinio pobūdžio paveldėjimo bylose sistemą, siekiant prisidėti prie Sąjungos siekio tapti laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, grindžiama dideliu valstybių narių tarpusavio pasitikėjimu, įgyvendinimo.

- 36 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti: Reglamento dėl paveldėjimo 7 straipsnio a punktą turi būti aiškinamas taip, kad, siekiant nustatyti, ar buvo atsisakyta jurisdikcijos, kaip tai suprantama pagal to paties reglamento 6 straipsnio a punktą, valstybės narės, kurios teisę buvo pasirinkę palikėjas, teismų naudai, nebūtina, kad teismas, į kurį buvo kreiptasi anksčiau, aiškiai atsisakytų jurisdikcijos, tačiau šis ketinimas turi būti aiškiai matomas iš jo priimto sprendimo šiuo klausimu.

Dėl antrojo klausimo

- 37 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento dėl paveldėjimo 6 straipsnio a punktą ir 7 straipsnio a punktą turi būti aiškinami taip, kad valstybės narės teismas, į kurį kreiptasi po jurisdikcijos atsisakymo, turi teisę tikrinti, ar buvo įvykdytos šiose nuostatose numatytos sąlygos, kad teismas, į kurį buvo kreiptasi anksčiau, galėtų atsisakyti savo jurisdikcijos.
- 38 Konkrečiau kalbant, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar teismas, į kurį buvo kreiptasi vėliau, po to, kai jurisdikcijos buvo atsisakyta, gali tikrinti, ar buvo įvykdytos Reglamento dėl paveldėjimo 6 straipsnio a punkte nustatytos sąlygos dėl jurisdikcijos atsisakymo, t. y. pirma, ar palikėjas teisėtai pasirinko paveldėjimui taikytiną teisę pagal šio reglamento 22 straipsnį, antra, ar teisme, į kurį buvo kreiptasi anksčiau, viena iš bylos šalių pateikė prašymą dėl tokio jurisdikcijos atsisakymo ir, trečia, ar teismas, į kurį buvo kreiptasi anksčiau, teisingai nusprendė, kad valstybės narės, kurios teisę buvo pasirinkę palikėjas, teismai labiau tinka sprendimui dėl paveldėjimo priimti.
- 39 Šiuo klausimu Reglamento dėl paveldėjimo 6 straipsnio a punkte numatyta teismo, į kurį buvo anksčiau kreiptasi pagal šio reglamento 4 arba 10 straipsnius, galimybė atsisakyti jurisdikcijos valstybės narės, kurios teisę buvo pasirinkta pagal to reglamento 22 straipsnį, teismo naudai, jei įvykdytos pirmoje iš šių nuostatų numatytos sąlygos.
- 40 Kaip pažymėjo generalinis advokatas išvados 39 punkte, tai, kad tokio sprendimo priėmimas yra tik teismo, į kurį buvo anksčiau kreiptasi, galimybė, o ne pareiga, yra svarus požymis, rodantis, kad tokio sprendimo neturėtų kontroliuoti teismai, kurių naudai teismas, į kurį buvo anksčiau kreiptasi, atsisakė savo jurisdikcijos.
- 41 Pagal Reglamento dėl paveldėjimo 7 straipsnio a punktą valstybės narės, kurios teisę pasirinkta pagal šio reglamento 22 straipsnį, teismai turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl paveldėjimo, jei teismas, į kurį buvo kreiptasi anksčiau, pagal minėto 6 straipsnio a punktą atsisakė jurisdikcijos toje pačioje byloje. Taigi šie teismai turi jurisdikciją tik dėl to, kad yra jurisdikcijos atsisakymas, kaip tai suprantama pagal 6 straipsnio a punktą.
- 42 Taip pat svarbu pabrėžti, kad jurisdikcijos atsisakymas yra „teismo sprendimas“, kaip tai suprantama pagal Reglamento dėl paveldėjimo 3 straipsnio 1 dalies g punktą, taigi yra taikytinos šio reglamento IV skyriaus nuostatos dėl „teismo sprendimų“ pripažinimo, vykdytinumo ir vykdymo, t. y. minėto reglamento 39–58 straipsniai.

- 43 Reglamento dėl paveldėjimo 39 straipsnyje numatyta, kad vienoje valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas turi būti pripažintas kitose valstybėse narėse, nereikalaujant pradėti kokio nors specialaus proceso, o šio reglamento 41 straipsnyje pažymėta, kad jokiais aplinkybėmis tokie teismo sprendimai negali būti peržiūrimi iš esmės. Kiek tai susiję su minėto reglamento 40 straipsnyje nurodytais nepripažinimo pagrindais, nė vienas iš jų nėra susijęs su tuo, kad teismas, į kurį buvo kreiptasi vėliau, mano, jog sprendime dėl jurisdikcijos atsisakymo buvo netinkamai taikytas to paties reglamento 6 straipsnio a punktas.
- 44 Taigi sprendimas, kuriuo vienos valstybės narės teismas atsisakė jurisdikcijos, yra privalomas kitų valstybių narių teismams tiek dėl sprendimo atsisakyti šio teismo jurisdikcijos pagal Reglamento dėl paveldėjimo 6 straipsnį, tiek dėl išvados, kad įvykdytos toje pačioje nuostatoje išvardytos sąlygos (pagal analogiją žr. 2012 m. lapkričio 15 d. Sprendimo *Gothaer Allgemeine Versicherung ir kt.*, C-456/11, EU:C:2012:719, 41 punktą).
- 45 Kitoks aiškinimas galėtų pažeisti tarpusavio pripažinimo ir tarpusavio pasitikėjimo principus, kuriais grindžiama Reglamente dėl paveldėjimo įtvirtinta sistema.
- 46 Pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją minėtu reglamentu siekiamas bendrasis tikslas – užtikrinti valstybėse narėse priimtų teismo sprendimų paveldėjimo klausimais tarpusavio pripažinimą, kaip apibrėžta šio reglamento 59 konstatuojamojoje dalyje (2019 m. sausio 17 d. Sprendimo *Brisch*, C-102/18, EU:C:2019:34, 33 punktas).
- 47 Jei vienos valstybės narės teismas galėtų tikrinti, ar buvo tenkinamos Reglamento dėl paveldėjimo 6 straipsnio a punkte nustatytos sąlygos, ir prireikus atsisakyti pripažinti sprendimą, kuriuo kitos valstybės narės teismas atsisakė jurisdikcijos, tokia galimybė taip pat prieštarautų šiame reglamente įtvirtintai sistemai, nes, toks atsisakymas galėtų pakenkti veiksmingam minėto reglamento IV skyriuje nustatytų taisyklių ir, kaip pažymėjo generalinis advokatas išvados 59 punkte, to paties reglamento 6 straipsnio a punkte ir 7 straipsnio a punkte numatyto mechanizmo veikimui.
- 48 Be to, šio sprendimo 44 punkte pasirinktas aiškinimas leidžia išvengti neigiamos jurisdikcijos kolizijos grėsmės, dėl kurios galėtų kilti atsisakymo vykdyti teisingumą rizika; tą taip pat pažymėjo generalinis advokatas išvados 60 punkte.
- 49 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti: Reglamento dėl paveldėjimo 6 straipsnio a punktas, 7 straipsnio a punktas ir 39 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad valstybės narės teismas, į kurį kreiptasi po jurisdikcijos atsisakymo, neturi teisės tikrinti, ar buvo įvykdytos šiose nuostatose numatytos sąlygos, kad teismas, į kurį buvo kreiptasi anksčiau, galėtų atsisakyti savo jurisdikcijos.

Dėl trečiojo klausimo

- 50 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento dėl paveldėjimo 6 straipsnio a punkte ir 7 straipsnio a punkte numatytos jurisdikcijos taisyklės taikomos ir tuo atveju, kai iki 2015 m. rugpjūčio 17 d. sudarytame testamente palikėjas nepasirinko paveldėjimui taikytinos teisės, o ši teisė nustatoma tik pagal šio reglamento 83 straipsnio 4 dalį.

- 51 Šiuo klausimu pirmiausia reikia priminti, kad nors pagal SESV 267 straipsnį Teisingumo Teismas turi jurisdikciją aiškinti Reglamento dėl paveldėjimo 6 straipsnio a punktą ir 7 straipsnio a punktą, konkrečioje byloje taip išaiškintas nuostatas taiko tik nacionalinis teismas (šiuo klausimu žr. 2018 m. rugsėjo 13 d. Sprendimo *Profi Credit Polska*, C-176/17, EU:C:2018:711, 52 punktą).
- 52 Reglamento dėl paveldėjimo 83 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad jeigu iki 2015 m. rugpjūčio 17 d. atliktas paskutinės valios dėl turto palikimo pareiškimas surašomas pagal valstybės, kurią palikėjas galėjo pasirinkti pagal šį reglamentą, teisę, laikoma, kad šios valstybės teisė pasirinkta kaip paveldėjimui taikytina teisė.
- 53 Taigi šioje nuostatoje laikotarpiui iki šio reglamento įsigaliojimo yra nustatyta paveldėjimui taikytinos teisės pasirinkimo prezumpcija, kuri turi tokį patį poveikį kaip ir pasirinkimas pagal to paties reglamento nuostatas.
- 54 Kaip savo pastabose Teisingumo Teismui pabrėžė Europos Komisija ir kaip matyti iš šio sprendimo 31 punkto, Reglamento dėl paveldėjimo 6 straipsnio a punkto ir 7 straipsnio a punkto tikslas, be kita ko, yra suderinti jurisdikciją ir taikytiną teisę.
- 55 Teisingumo Teismas 2018 m. birželio 21 d. Sprendime *Oberle* (C-20/17, EU:C:2018:485, 50 ir 52 punktai) nusprendė, kad, kaip pabrėžta Reglamento dėl paveldėjimo 27 konstatuojamojoje dalyje, šio reglamento nuostatomis siekiama užtikrinti, kad paveldėjimo klausimus nagrinėjanti institucija daugeliu atvejų galėtų taikyti savo nacionalinę teisę; tokiu tikslu siekiama užtikrinti nuostatų, susijusių su jurisdikcija, ir nuostatų, susijusių su šioje srityje taikytina teise, nuoseklumą.
- 56 Be to, kaip priminta šio sprendimo 31 punkte, Reglamento dėl paveldėjimo 6 straipsnio a punkte ir 7 straipsnio a punkte numatytu jurisdikcijos atsisakymu siekiama suteikti galimybę valstybės narės teismui atsisakyti jurisdikcijos valstybės narės, kurios teisė pasirinkta pagal šio reglamento 22 straipsnį, teismų naudai, kai pirma nurodytas teismas mano, kad paskesnieji teismai labiau tinka priimti sprendimą, siekiant užtikrinti, kad su atitinkamu paveldėjimu susijusį ginčą spręstų arčiausiai tokio paveldėjimo esantys teismai.
- 57 Aiškinimas, pagal kurį taikant paveldėjimą reglamentuojančią teisę pagal Reglamento dėl paveldėjimo 83 straipsnio 4 dalį neleidžiama atsisakyti jurisdikcijos, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 6 straipsnio a punktą, keltų grėsmę šio sprendimo 54 ir 55 punktuose nurodytiems tikslams.
- 58 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į trečiąjį klausimą reikia atsakyti: Reglamento dėl paveldėjimo 6 straipsnio a punktas ir 7 straipsnio a punktas turi būti aiškinami taip, kad šiose nuostatose numatytos jurisdikcijos taisyklės taikomos ir tuo atveju, kai iki 2015 m. rugpjūčio 17 d. sudarytame testamente palikėjas nepasirinko paveldėjimui taikytinos teisės, o ši teisė nustatoma tik pagal šio reglamento 83 straipsnio 4 dalį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 59 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nusprendžia:

1. 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 650/2012 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų paveldėjimo klausimais pripažinimo ir vykdymo bei autentiškų dokumentų paveldėjimo klausimais priėmimo ir vykdymo bei dėl Europos paveldėjimo pažymėjimo sukūrimo 7 straipsnio a punktas turi būti aiškinamas taip, kad, siekiant nustatyti, ar buvo atsisakyta jurisdikcijos, kaip tai suprantama pagal to paties reglamento 6 straipsnio a punktą, valstybės narės, kurios teisę buvo pasirinkęs palikėjas, teismų naudai, nebūtina, kad teismas, į kurį buvo kreiptasi anksčiau, aiškiai atsisakytų jurisdikcijos, tačiau šis ketinimas turi būti aiškiai matomas iš jo priimto sprendimo šiuo klausimu.
2. Reglamento Nr. 650/2012 6 straipsnio a punktas, 7 straipsnio a punktas ir 39 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad valstybės narės teismas, į kurį kreiptasi po jurisdikcijos atsisakymo, neturi teisės tikrinti, ar buvo įvykdytos šiose nuostatose numatytos sąlygos, kad teismas, į kurį buvo kreiptasi anksčiau, galėtų atsisakyti savo jurisdikcijos.
3. Reglamento Nr. 650/2012 6 straipsnio a punktas ir 7 straipsnio a punktas turi būti aiškinami taip, kad šiose nuostatose numatytos jurisdikcijos taisyklės taikomos ir tuo atveju, kai iki 2015 m. rugpjūčio 17 d. sudarytame testamente palikėjas nepasirinko paveldėjimui taikytinos teisės, o ši teisė nustatoma tik pagal šio reglamento 83 straipsnio 4 dalį.

Parašai.